

ธรรมเนียมที่เป็นเครื่องมือ ในการเดินทาง

ธรรมะใกล้มือ

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพา รายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติ และแสวงหาปัญญาเบื้องต้นสำหรับคนไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด

สามารถมีส่วนร่วมได้โดย...

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดั่งให้ทาน.
๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง.
๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแพร่ในวาระต่างๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด งานสมรส งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดีๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพ
พิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่
หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๕ ประกอบด้วย

๑. การมีอายุครบรอบปี...เป็นเช่นนั้นเอง ๒. สิ่งที่เป็นคู่ชีวิต
๓. มาฆบูชา วันนี้เป็นการกระทำเพื่อบูชาพระอรหันต์
๔. ความถูกต้องของการศึกษา ๕. ความหมายและคุณค่าของ
คำว่า “ลัทธิอายุ” ๖. การทำงานนั้นคือการปฏิบัติธรรม
๗. เศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ ๘. พระธรรมในทุกแง่ทุกมุม
๙. มือขวาทำบุญอย่าให้มือซ้ายรู้ ๑๐. พวกรณา คือ เครื่องหมาย
แห่งคนดี ๑๑. ประโยชน์ของความกตัญญู ๑๒. ภูมิต่างๆ และ
แนวครองชีวิต

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๖ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะเผด็จการ ๒. ความเป็นไปของจิต ๓. ความเข้าใจถูก
เกี่ยวกับศาสนา ๔. พุทธบริษัทไม่ต้องใช้ยาระงับประสาท
๕. ธรรมที่ลูกของพระพุทธเจ้าควรปฏิบัติ ๖. การบวช
คือการบังคับตัวเอง ๗. โทษที่เกิดเพราะไม่มีวินัย ๘. อย่าง
นั้นเอง ๙. มะพร้าวนาฬิกา ๑๐. ชีวิตโหวด ๑๑. สติ
๑๒. สันติภูมิโลก

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะทำไมกัน ๒. แผ่นดินรองรับร่างกาย ธรรมะรองรับ
จิตใจ ๓. สิ่งที่เราเรียกว่ากิเลส ๔. ธรรมคือสิ่งจำเป็นแก่มนุษย์
สำหรับป้องกันและแก้ไข ๕. สิ่งซึ่งเป็นอุปสรรคแก่การเลิก
อายุ ๖. ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา ๗. รู้จักธรรมะให้ถึงที่สุด ๘.
หลักธรรมที่ทุกคนควรทราบ ๙. ธรรมที่เป็นเครื่องมือใน
การเดินทาง ๑๐. ผลพลอยได้ที่เนื่องถึงกันและกันในโลก
๑๑. ธรรมะคือหน้าที่

BUDDHADĀSA INDAPĀSĀO ARCHIVES

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ธรรมที่เป็นเครื่องมือ ในการเดินทาง

โดย
พุทธทาสภิกขุ

ลำดับที่ ๙ ประจำปี ๒๕๕๗

www.bia.or.th

โอวาทลาสิกขาบทแก่
พระนวกะวัดชลประทานรังสฤษฎ์
ณ สวนโมกขพลาราม สุราษฎร์ธานี
บรรยายเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓
ผู้ถอดคำบรรยาย คุณนิรมล โชติชัยสฤติย์
ผู้ตรวจทาน คุณนภาพร ฮี้งวัฒนากุล

ธรรมที่เป็นเครื่องมือ ในการเดินทาง

การบรรยายสำหรับผู้ที่จะลาสิกขาบท
ในตอนนี้ จะได้พูดถึงถึงธรรมที่เป็นเครื่องมือ
สำหรับการเดินทาง หรือสำหรับการทำกรงาน
หรือสำหรับการต่อสู้ในชีวิตนี้ก็ตาม นี่มันใช้
เครื่องมือรวมกันเพราะว่ามันเป็นเรื่องเดียวกัน
เป็นสิ่งเดียวกัน ขอให้ทบทวนไอ้ข้อความที่แล้ว
มาถึงเรื่องการบวชและการลาสิกขา ก็เพื่อให้ได้

เรียนรู้ความรู้ที่จำเป็นสำหรับฆราวาส แล้วก็ออกไปปฏิบัติ ให้ความเป็นมนุษย์นั้นดีที่สุด เพื่อให้ชีวิตเป็นการเดินทางที่ดีที่สุด เป็นการทำการงานที่ดีที่สุด หรือว่าต่อสู้จนชนะโลกทั้งสามโลก คือทั้งโลกนี้ทั้งโลกอื่นทั้งโลกอุดร

ทีนี้สิ่งที่จะได้เป็นความรู้ออกไป มันก็คือความรู้ที่เกี่ยวข้องกันอยู่ ว่าไอ้ชีวิตนี้มันคืออะไร จะต้องเพื่อประโยชน์อะไร หรือว่าจะทำอย่างไร สำเร็จได้โดยวิธีใด มันเนืองๆ กันอยู่ ก็รู้แล้วชีวิตคือการเดินทางและการต่อสู้ในหน้าที่ ทีนี้ก็จะเหลืออยู่ว่าเดินอย่างไร ต่อสู้อย่างไร โดยเฉพาะ มันมีธรรมะอยู่ประเภทหนึ่งตั้งอยู่ในลักษณะที่เป็นเครื่องมือที่จะต้องใช้ในการเดินทาง หรือในการต่อสู้ในชีวิตนี้ แต่ขออย่าอีกสักชนิดหนึ่งว่าไอ้เรื่องการเดินทางหรือการทำการงาน หรือการต่อสู้นี้มันเป็นเรื่องเดียวกัน หรือสิ่ง

เดียวกัน เป็นการเดินทางนั้นหมายความว่าจาก
ต่ำไปหาสูง ด้วยการทำหน้าที่ ด้วยการทำการงาน
ถูกต้องหมด และในการทำการงานนั้นย่อม
เป็นการต่อสู้ ทั้งภายนอกและภายใน ต่อสู้
ภายนอกก็คือว่า คู่แข่งขันซึ่งเป็นมนุษย์ด้วยกัน
หรือว่าในโลกนี้มีสิ่งรบกวนมาก ต่อสู้ภายในก็คือ
ต่อสู้กับกิเลสของตัว ความเหลวไหลของตัวเอง
เป็นต้น

ฉะนั้นเครื่องมือสำหรับต่อสู้ก็คือธรรมะ
ประเภทนี้ ซึ่งในที่นี้ก็จะยกเอาธรรมะหมวด
ที่ดีที่สุด ที่สำคัญที่สุด เฉพาะเจาะจงที่สุดแก่
ฆราวาส คือธรรมะหมวดที่เรียกว่า *ฆราวาสธรรม*
อยู่ในหมวดที่ปฏิบัติใน *นวโกวาท* คงจะเคยอ่าน
เคยผ่านมาแล้ว จะจำได้แล้วด้วยซ้ำไป ปัญหาที่
เหลืออยู่ว่าจะเอามาใช้มันได้อย่างไร จะปฏิบัติ
ให้ได้อย่างไรตามนั้น

ที่จริงไฉ้ธรรมะนี้ไม่มีฆราวาส ไม่มี
บรรพชิต ธรรมะสำหรับดับทุกข์ทั้งนั้น แต่ถ้า
จะกันเอามาเฉพาะที่มันเหมาะสำหรับฆราวาส
มันก็ได้พวกหนึ่ง แต่ธรรมะพวกนั้นมันก็ยังใช้ได้
สำหรับบรรพชิต หรือใช้ได้สำหรับเรื่องอื่นๆ ต่อ
ไปอีก เช่น มีดสักเล่มหนึ่ง คนหนึ่งหรือพวกหนึ่ง
ก็ใช้ไปอย่างหนึ่ง ใช้ไปอย่างหนึ่งไม่เหมือนกัน ใช้
เป็นอาวุธก็ได้ ใช้เป็นเครื่องมือก็ได้ เพราะฉะนั้น
ธรรมะ ฆราวาสธรรม นี้ก็บรรพชิตก็ใช้ได้ แต่ที่นี้
เราจะพูดกันเฉพาะในแง่ที่ฆราวาสจะต้องใช้

ฆราวาสธรรม แปลว่า ธรรมสำหรับ
ฆราวาส ที่นี้ซึ่งบอกช้ดอยู่แล้วว่าจำเป็นแก่
ฆราวาส ไปจัดไว้เฉพาะสำหรับฆราวาสใน
ความหมายอันหนึ่งระดับหนึ่ง มีอยู่ ๔ ข้อ คือ
สัจจะ - ความจริงใจ ทมะ - การบังคับตัวเอง
ขันติ - ความอดกลั้นอดทน จาคะ - สละสิ่งที
จะต้องสละ

โดยใจความสัจจะก็คือ **จริง** ในการที่ว่า
ตั้งใจจะทำ ลงมือทำ หรือทำอยู่ก็เรียกว่าจริง
ฉะนั้นเป็นพระเป็นเณรนี้ก็บวชจริง เรียนจริง
ปฏิบัติจริง ได้ผลจริง เรียกว่า สัจจะ ต้องมีความ
จริงซึ่งกินความกว้าง จริงต่อตัวเอง จริงต่อ
ผู้อื่น จริงต่อเวลา จริงต่อหน้าที่การงาน จริงต่อ
อุดมคติของความเป็นมนุษย์หรือเกียรติของ
ความเป็นมนุษย์ นี่ก็เรียกว่าจริงทั้งนั้น

ที่นี้ *ทมะ* คือ **การบังคับใจ บังคับตัวเอง**
ได้ คือบังคับใจได้ เรียกกันทั่วๆ ไปว่าการบังคับ
ตัวเอง จะเรียกว่าการข่มกาย ข่มใจ ข่มกิเลส
ข่มอะไรก็ได้ทั้งนั้น ที่นี้ภาษาทั่วๆ ไปในโลกนี้ใช้
เรียกว่าบังคับตัวเอง การบังคับตัวเอง

อันถัดไปก็คือ **ขันตี ความอดกลั้น**
อดทน หมายถึงรอได้คอยได้ด้วยความอดกลั้น
อดทน ก็ทำไปเรื่อย ทนทำไปได้เรื่อยไม่เลิก

ที่นี้อันสุดท้าย จาคะ คำนี้แปลว่า สละ
ออกไป บริจาค สิ่งใดไม่ควรมียู่ในตนก็ต้องเอา
ออกไป สิ่งใดควรบริจាកก็ต้อบริจាកออกไป
รวมทั้งวัตถุสิ่งของด้วย และความรู้สึกคิดนึกนินสัย
สันดานอะไรด้วย เป็นสิ่งที่ต้อบริจាកออกไป
ถ้ามันไม่ควรจะมีอยู่ในตน

นี้เรียกว่ามียู่ ๔ ข้อ ที่นี้ก็ดูให้ดีว่า
มันเนื่องกันอย่างไรที่มาแยกกัน ถ้าแยกกันมัน
ทำงานไม่ได้ดี หรืออาจจะล้มเหลวก็ได้ เหมือน
โต๊ะ ๔ ขา ถ้าเอาออกสักขาหนึ่งหรือสองขามัน
ก็ไม่สำเร็จประโยชน์ ธรรมะ ๔ ข้อนี้ก็เหมือนกัน
ต้อไปด้วยกันจึงจะสำเร็จประโยชน์

ฉะนั้นขอให้มองเห็นความสัมพันธ์กัน
ว่า อันแรกที่สุดต้อตั้งต้นด้วยความจริงใจว่า
เราจะทำอะไร เราเรียนมารู้ทั่วถึงแล้วเกี่ยวกับ
อุดมคติของความเป็นมนุษย์อะไรต่างๆ นี้เหมือน

ที่เราพูดกันมาแล้ว สองครั้งแล้ว ทีนี้เหลือแต่จะ
ตั้งใจจะทำตามนั้น จะเดินทางหรือว่าจะต่อสู้
ให้เต็มที่ คือเต็มตามอุดมคติที่เราหวัง เรียกว่า
สัจจะ ตั้งสัจจะลงไปในการกระทำ ทีนี้สัจจะนี้
อยู่ไม่ค่อยจะได้ถ้าไม่มีการบังคับตัวเอง ตัวสัจจะ
ที่ไม่มีการบังคับตัวเองนั้นไปไม่รอด หรือว่าไป
ได้ครึ่งๆ กลางๆ มันก็ละลายไปเสีย ต้องมีการ
บังคับตัวเองนี้ ช่วยให้ทำไป ไม่ยอมแพ้ ไม่ยอม
ถอยหลัง ไม่อะไร บังคับให้มันทำตามสัจจะอีก
ทีหนึ่ง

ทีนี้เมื่อทำไปด้วยการบังคับอย่างนี้ มัน
เจ็บปวดหรือว่ามันต้องทน มันจึงมีขันตีเข้ามา
คือต้องทน ถ้าไม่ทนมันก็บังคับไปไม่ได้ เดียวมัน
ก็เลิกเพราะการบังคับนั้นมันเจ็บปวด ฉะนั้นต้อง
มีขันตี ความอดทนเข้ามาช่วยอดกลั้นต่อความ
เจ็บปวด ทีนี้ความอดกลั้นนั้นมันมีขอบเขตจำกัด

ถ้ามันเกินน้ำมันก็อดกลั่นไม่ไหว มันจึงมีการ
ระบายออกไปอยู่เรื่อยๆ เหมือนกับลิ้นระบาย
อะไรสักอย่างหนึ่ง คอยระบายไปเรื่อยพอให้ทันไหว
จึงมีจาคะเข้ามาเป็นข้อสุดท้าย นี่ว่าธรรมชาติ ๔ ข้อ
สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ นี่ท่องกันไว้ให้ดี ถ้ารู้ว่า
มันเป็นอะไร แล้วรู้ว่ามันเนื่องกันอย่างไร

ทีนี้เราจะพิจารณากันดูโดยละเอียด ใต้
สิ่งแรกที่จะมองเห็นก็คือว่า เรามีสิ่งเหล่านี้กันอยู่
หรือว่ารู้จักสิ่งเหล่านี้กันดี แต่แล้วมันไม่จริง นี่
ขอให้พวกคุณทุกคนนี้มองย้อนหลังไปแต่หน
หลังที่เป็นมาแล้วแต่หนหลัง จะพบว่ามันขาด
ในคุณธรรมเหล่านี้ สัจจะ มันก็ไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์
ไอบังคับตัวเองแล้วก็ยิ่งเหยาะแหยะๆ ไม่เอาจริง
ขันติ ก็เหมือนกัน มันทนแต่ปาก จาคะ นี่ยังไม่
สละ สละก็เพื่อจะได้ของแลกเปลี่ยนอย่างนี้เขา
ไม่เรียกว่าสละ ถ้าสละจริงก็ต้องเพื่อจะบังคับ

ข่มขืนหรือละลายกิเลส ไม่ใช่ไปซื้อหาอะไรมา
บำรุงบำเรอตัว

ขอให้พิจารณาดูให้ดีว่าตั้งแต่แล้วมา
ตั้งแต่จำความได้มาจนบัดนี้ จนก่อนบวชนี้แล้ว
ก็มาบวชนี้ สิ่งเหล่านี้เรามีกันอย่างไร ผมพูดโดย
ไม่เกรงใจว่า มีกันอย่างไรใช้ไม่ได้ หรือไม่จริง ไม่มี
อะไรมาทำให้จริง มันก็เลยไม่จริง มันอยากระบุง
ลงไปว่าสำหรับข้อที่หนึ่งคือ สัจจะ นั้นมันกลายเป็น
เป็นเรื่องโกหกตัวเองไปเสียเรื่อย รู้จักอุตมคติ
ของความเป็นมนุษย์แล้วมันก็ไม่ปรารถนาจะทำ
โกหกตัวเอง มันไปตามใจตา หู จมูก ลิ้น กาย
ความเอร็ดอร่อยทางเนื้อหนัง ยอมเสียอุตมคติ
แก้ตัวไปต่างๆ นานาว่า อุตมคตินี้มันไม่มี
ประโยชน์อะไร สู้ของไอ้เป็นขึ้นเป็นคุ่นเป็น
ก้อนสดๆ ร้อนๆ นี้ไม่ได้ นี่มันก็คือโกหกตัวเอง
เรียกตัวเองว่ามนุษย์แต่ไม่ทำอย่างมนุษย์ จริง
หรือไม่จริงไปพิจารณาดู มันก็คือโกหกตัวเอง

ที่น้ำมันละเอียดหรือสูงขึ้นไปก็เรียกตัวเองว่าพระ ถ้าไม่ทำอย่างพระ ก็ยังเห็นกันอยู่หยกๆ ว่าเล่นหัวหยอกเอินกันอย่างตึกๆ อย่างฆราวาส ที่เป็นพระนี่ น้ำมันพูดกันตรงๆ เป็นพระก็ไม่ทำอย่างพระนี่ก็เรียกว่ามันก็ไม่จริง คือโกหกตัวเอง นี่ยังจะต้องเป็นอะไรอีกมาก จะเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา จะเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ ของสำนักศึกษา จะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ จะเป็นสาวกที่ดีของพระพุทธเจ้าเหล่านี้ มั่นว่าแต่ปาก ว่ารักบิดามารดาก็รักแต่ปาก เคารพบิดามารดาก็เคารพแต่ปาก ไม่ถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของที่ควรจะรัก ที่ควรจะเคารพ เพราะไม่มีใครมาทำอะไรได้อย่างก็เพราะว่าบิดามารดาก็ไม่ได้มาเรียกร้องจู้จี้พิถีพิถัน ไร้อึดๆ นี้ก็เหลวไหลและไม่จริง

นี่โตปานนี้แล้ว บวชพระแล้ว จะสัก

ออกไปแล้วนี่ จะเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดากัน
สักที ก็ดูจะไม่จริง เมื่อนึกเมื่อคิดนี้ก็ดูจริง ตั้งใจ
จริง แต่พอไปกระทบอะไรเข้ามันก็เตลิดเปิดเปิง
มันเฉื่อยชาหรือเลอะเลือนไป ไม่จริง บุตรที่ดี
ต้องยกบิดามารดาขึ้นมาจากนรก คือความร้อน
ใจทุกชนิด ข้อนี้ก็ต่อจําไว้ด้วย เพราะคำว่าบุตร
นั้นก็แปลว่า ผู้ยกบิดามารดาขึ้นจากนรก คำๆ นี้
มันแปลอย่างนั้น ตามคำเดิม ความหมายเดิม
ภาษาอินเดีย

ที่นี้ นรกคือความร้อนใจทุกชนิด ที่นี้
บุตรนี้ต้องยกความร้อนใจของบิดามารดาออก
ไปเสียทุกชนิด เดียวนี้กลับจับบิดามารดาใส่
ลงไปในความร้อนใจอย่างนั้นอย่างนี้ ก็คือจับ
บิดามารดาใส่นรก มันก็เป็นบุตรไปไม่ได้ เพียง
เท่านั้นมันก็ไม่จริงเสียแล้ว เราไม่ยอมตามความ
ประสงค์ของบิดามารดา เราเอาความต้องการ

ของเราเป็นใหญ่ นี่เป็นตัวอย่างของการที่เรียกว่าไม่จริง ไม่มีสัจจะหรือไม่มีความจริง หลอกตัวเองว่าเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ ว่าเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เป็นสาวกที่ดีของพระพุทธเจ้า นี่ก็เล่นตลกอยู่เรื่อย นี่โดยส่วนใหญ่มันเป็นอย่างนี้

ทีนี้โดยส่วนที่มันเฉพาเจาะจงลงไป อย่างเช่นว่าเราจะต้องทำอะไร มีหน้าที่อย่างไร เราก็ไม่ค่อยจะจริงต่อหน้าที่ ต่อความหมาย ต่ออุดมคติหน้าที่นั้นๆ ถึงคราวที่เราจะต้องเป็นเองบ้าง ทีนี้เราจะเป็นบิดามารดาเองบ้าง เป็นครูบาอาจารย์เองบ้าง เป็นเองบ้าง ก็ไม่จริงอีก ผลสุดท้ายพวกคุณแม้แต่จะละการสูบบุหรี่ คุณก็ทำไม่ได้ เพราะมีการโกหกตัวเอง

เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านยกเอาข้อสัจจะนี้มาเป็นข้อแรกเป็นจุดตั้งต้น ว่าจะต้อง

ข้อสัจย์ต่ออุดมคติ ต่อหลักการ ต่ออะไรที่จะต้องทำนั้น จะต้องอธิษฐาน รวบรวมกำลังใจทั้งหมด ทั้งสิ้นมาตั้งสัจจอธิษฐานว่าเราจะทำอะไร มันมีอะไรก็อย่างที่ดั่งทำ อะไรเป็นเรื่องใหญ่ อะไรเป็นเรื่องเล็ก ชีวิตคือการต่อสู้ คือการเดินทาง คือการงานนี่ก็เป็นเรื่องใหญ่ ต้องให้มันสำเร็จตามนั้น เพราะในโลกนี้จะต้องมีทรัพย์ มียศ มีไมตรี อย่างที่ว่านี่ต้องมีให้ได้ เรื่องโลกหน้าก็มีจิตใจสงบรำงับ ก็ต้องมีให้ได้เหมือนกัน

ฉะนั้นไปชำระสะสางไอ้เรื่องความหลอกตัวเอง โทกตัวเองนี่กันเสียทุกๆ ท่านทุกๆ คน คิดบัญชีมันดูตั้งแต่ต้นจนปลายมาตั้งแต่ต้นจนบัดนี้มัน มันมีความเหลวไหล ไม่จริงต่อตัวเอง หลอกตัวเองมาอย่างไรบ้าง มันคงจะจริงบ้าง มันมีส่วนจริงบ้างด้วยความจำเป็นหรือความหวังความอยากอะไรอยู่ แต่มันไม่จริง

ทั้งหมด มันมีส่วนโกลเล ด้วยอำนาจของกิเลสซึ่ง
เป็นเหตุให้แก้ตัว ให้บิดพลิ้ว มันก็ฉลาดในการ
ที่จะหาเหตุผลมาแก้ตัว หลอกตัวเองแล้วก็มัน
ก็หาเหตุผลมาให้เห็นว่าไม่ได้หลอกตัวเอง นี่คือ
อุปสรรค นี่คือข้าศึก คือพญามาร คือศัตรูข้อแรก
ต้องรบให้มันชนะ ต้องฆ่ามันให้ตายด้วยธรรมะ
ที่เรียกว่า สัจจะ - ความจริงใจ

ถ้าจะจำแนกด้วยรายละเอียดมันมากนะ
จริงต่อเวลา จริงต่อบุคคล บุคคลอื่น จริงต่อเวลา
จริงต่อหน้าที่การงาน จริงต่ออะไรก็ตาม และ
จริงต่อตัวเอง คือมันมาสำคัญที่สุด มารวมอยู่ที่
จริงต่อตัวเอง ถ้าไม่จริงต่อตัวเองแล้วอย่างอื่น
มันเหลวหมดนะ ที่เรียกว่าจะตรงต่อเวลา จริง
ต่อเวลา ต่อการงาน ต่อบุคคลอื่นนั้นมันเหลว
หมด มันต้องจริงต่อตัวเองก่อน

นี่มาสรุปอยู่ที่ว่าจริงต่อตัวเอง ถ้าจะ

พูดให้เพราะก็ว่าจริงต่ออุดมคติของความเป็น
มนุษย์ของตัวเอง มนุษย์ควรจะได้อะไรบ้าง ก็
เป็นอย่างไรบ้าง ต้องให้มันได้ตามอุดมคตินั้นจึง
จะเรียกว่าชื่อตรงต่อตัวเอง ที่นี้มันก็ไม่กล้าโกหก
คนอื่น ไม่กล้าโกงเวลา ไม่กล้าบิดพลิ้ว ไม่กล้า
อะไรต่างๆ หมด จึงต้องจำคำว่า ตรงต่อตัวเอง
ไว้ด้วย ซึ่งมันค่อนข้างจะยากเพราะว่าเมื่อตัวเอง
เป็นตัวเองแล้วใครจะมาตำ มาว่า มาเตือน มัน
ก็ไม่มี มันก็เลยโกหกตัวเองได้ง่าย ถ้าเราโกหกผู้
อื่นเพื่อนมันก็ตำเอา หรือว่าไม่ตรงต่อเวลาเราก็
ไปไม่ทันรถไฟอย่างนี้ เป็นต้น

นี้มันมีไอ้เหล่านี้มันบังคับ แต่ว่าไอ้
เรื่องตรงต่อตัวเองสิมันไม่มีอะไรมาบังคับมัน
นอกจากธรรมะชั้นสูง คือความเป็นผู้ดี ความ
เป็นผู้มีธรรมะเท่านั้นที่จะมาตักเตือนหรือจะมา
ลงโทษให้เสียใจ ให้ละอาย ที่นี้เมื่อเกิดไม่ละอาย

ไม่กลัว ไม่เสียใจตัวเองก็ล้มละลาย ขอให้มิหิริ มี
โอดตัดปะ ให้มากพอสำหรับจะซื้อตรงต่อตัวเอง
เป็นข้อแรก

สัจจะทั้งหลายมารวมอยู่ที่สัจจะต่อตัว
เอง นี่เป็นจุดตั้งต้น ขอให้เหลียวดูไปรอบๆ ว่า
มีสัจจะกันอยู่ที่ตรงไหนบ้างในโลกนี้ มากน้อย
เท่าไร มันมีแต่เล่นตลกหลอกลวงกัน กระทั่ง
หลอกลวงตัวเองเป็นที่สุด เรียกว่าโลกนี้มันขาด
ธรรมะ มันจึงเป็นโลกที่เดือดร้อนระส่ำระสาย
เป็นโลกนรก ไม่มีความจริงต่อกันและกัน ไม่มี
ความจริงต่อตัวเอง ที่นี้สำหรับฆราวาสเรานี้ต้อง
จริงต่อตัวเองสำหรับทำหน้าที่การงาน หรือการ
เดินทางตามแบบที่ว่าจะต้องเดินอย่างไร ที่เรา
พูดกันแล้วในครั้งที่แล้วมา

แล้วที่นี้ก็ดูต่อไปในข้อที่สอง ทมะ
ท.ทหาร และ ม.ม้า อ่านว่า ทะ-มะ คำๆ นี้มัน

แปลว่าข่ม ก็คือข่มใจบังคับจิตใจ บังคับตัวเอง คำว่าจิตใจ คำว่าตัวเองนี้แทนกันได้ บังคับจิต ก็คือบังคับตัวเอง บังคับตัวเองก็คือบังคับที่จิต คำว่าบังคับตัวเองคือบังคับจิตของตัวเอง ไม่ให้ทำอะไรไปตามการบังคับนั้น

ข้อนี้ก็ต้องการ การกระทำที่ถึงที่สุด อีกเหมือนกัน พระพุทธภชาซิตก็มีอยู่ซัดว่า “จง บังคับตัวเองให้ถึงขนาดมาตรฐานเดียวกันกับ ที่ความญซ้างฉลาดบังคับซ้างที่ตกน้ำมัน” คุณ ต้องฟังคำว่าความญซ้างที่ฉลาดและก็ซ้างที่ตก น้ำมัน มันมีความหมายอย่างไร ไม่ใช่ความญซ้าง ธรรมดา ไม่ใช่ซ้างธรรมดา แล้วมันจึงเป็นศิลปะ หรือว่าเป็นการกระทำที่มันรุนแรงมาก ก็เปรียบ จิตเหมือนซ้างตกน้ำมัน ไม่ใช่ซ้างธรรมดา เพราะ ว่าจิตนี้มันเหมือนกับสัตว์ป่า

สัตว์ที่จับมาจากป่าใหม่ๆ เอามาซังไว้

เฉยๆ ก็ดูไม่มีพิษสงอะไร แต่พอไปแตะต้อง ไป
บังคับ ไปผูก ไปมัด ไปฝึกแล้วก็มันต่อต้านทันที
มันก็เลยตั้งตั้งขึ้นมา เป็นอันตรายขึ้นมา จิตจึงถูก
เปรียบด้วยช่างที่ตักน้ำมัน ก็มันบ้า มันจะเอาแต่
เรื่องของมัน ไม่ฟังเสียงใคร เพราะฉะนั้นการ
บังคับนั้นก็ต้องโดยบุคคลที่ฉลาด เมื่อเป็นความ
ช่างที่ถึงขนาดมีความรู้ ความสามารถ มีอาวุธ
มีเครื่องมืออะไรดี ก็บังคับช่างที่ตักน้ำมันได้

นี่สำหรับเรากลายเป็นว่าแยกออกเป็น
สองคนแล้ว เราคนเดียวถูกแยกออกเป็นสองคน
คือจิตดวงหนึ่งที่เป็นจิตเหมือนกับสัตว์ป่า และ
จิตอีกดวงหนึ่งก็เหมือนกับว่าคนที่จะฝึก บังคับ
ไอ้สัตว์ป่านั้น นี่จะงงๆ จะเข้าใจยากกันตอนนี้
แหละว่า จิตมันมีดวงเดียวแล้วมันจะเล่นตลก
เล่นละครสองบทสองบาทได้อย่างไร

เรื่องเกี่ยวกับจิตนี้ไปศึกษากันเป็นพิเศษหรือไว้พูดกันคราวอื่น แต่ให้รู้ว่าถ้ามันมีการกระทำหรือการฝึกฝนอย่างใดมาก อย่างนั้นแหละมันจะมีกำลังมาก แล้วมันก็จะข่มขี่ไอ้ที่มันมีกำลังน้อย ฉะนั้นเราถึงอบรมจิตด้วยวิธีต่างๆ ที่ท่านวางไว้ จะเรียกว่ากรรมฐานหรือวิปัสสนาอะไรก็ตามใจ แต่มันเป็นวิธีฝึกฝนอบรมจิตส่วนที่ให้เป็นไปในทางนี้ ทางขวา สมมติว่าทางขวามากเข้า มากเข้า มากเข้า มันก็มีอำนาจที่จะควบคุมการปรุงแต่งของจิตที่จะเอียงไปทางซ้ายคือทางเลว ทางต่ำได้มากกว่าหรือได้ก่อนกว่า ฉะนั้นจิตดวงเดียวจึงทำหน้าที่ได้ทั้งสองอย่าง คือฝ่ายดีก็ได้ ฝ่ายชั่วก็ได้ ฝ่ายสูงก็ได้ ฝ่ายต่ำก็ได้ ถ้าเราอบรมไอ้ธรรมชาติฝ่ายสูงมาก มันก็เคยชินแต่ที่จะสูง ฉะนั้นมันจึงแยกกันออกไปเสียได้ซึ่งฝ่ายต่ำหรือทำลายฝ่ายต่ำไปเสียได้

ไม่ให้มันหือขึ้นมาได้ เรียกว่าฝ่ายสูงมันชนะ นี่
อาการอย่างนี้คือ อาการที่เรียกว่าบังคับหรือข่มจิต
นี้ไว้อย่างสุดเหวี่ยงเหมือนกับความวูซ่างที่ข่มซ่าง
ตกน้ำมัน คือมีสติสัมปชัญญะ รักษาภาวะหรือ
สมรรถภาพของจิตที่ฝึกไว้ในฝ่ายสูงให้มันจริงจัง

เมื่อคุณคิดว่าคุณจะละบุหรี จะทิ้งบุหรี
ตั้งสัจจะลงไปแล้ว ทีนี้มาสักครู่หนึ่งคุณคงเงียน
บุหรี เอาละ ทีนี้มันก็มีการต่อสู้ จะเอาอะไรมา
บังคับไ้ความรู้สึกที่เงียนบุหรี ที่มันจะไปหลอก
ตัวเอง เลิกล้มความคิดที่จะไปสูบบุหรี คุณไป
ศึกษาข้อนี้ให้เข้าใจ มันก็จะเข้าใจคำว่า จิตที่
อบรมดีแล้วมันจะบังคับจิตที่ไม่ได้รับ ที่ฝ่ายต่ำ
ได้อย่างไร ที่เป็นฝ่ายต่ำ

นี่เราต้องสร้างจิตชนิดที่เป็นความจริง
รักษาอุดมคติจริง แล้วก็บังคับให้มันนึกถึงอยู่แต่
ฝ่ายนั้น ดังนั้นมันจะต้องมีวิธีอบรมฝึกฝนจิตตาม

สมควรแม้ว่าเป็นฆราวาส หัดบังคับตัวเองบังคับจิตนี้ให้เต็มที่เหมือนกับพระที่จะบรรลุมรรคผลนิพพานโดยเร็วเหมือนกัน บังคับให้ทำแต่สิ่งทีควรทำ แต่สิ่งที่ถูกต้อง อย่างเฉียบขาด เหมือนกับการบังคับข้างนอก เช่น ครูบังคับศิษย์ พ่อแม่บังคับลูก เดี่ยวนี้จิตบังคับจิต เรียกว่าเราบังคับจิต มันเนื่องกันอยู่กับสัจจะ เพราะฉะนั้นสัจจะมันจะคอยกระตุ้นให้บังคับและการบังคับก็เพื่อจะหล่อเลี้ยงสัจจะไว้ สัจจะมันก็จะคอยกระตุ้นการบังคับไว้อีก มันช่วยกันและกันอย่างนี้

ที่นี้ก็ไปถึงอันที่สามคือ ชั้นตี - ความอดทน กินความกว้างไปถึงว่าเราอดทนได้ในระยะยาว รอดได้ คอยได้ แม้เป็นระยะยาว เป็นปี เป็นสิบปีอะไรก็คอยได้ ทนได้ ความหมายมันเป็นอย่างนั้น ที่นี้คนเข้าใจชั้นตีเป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดเล็กน้อย อดกลั้นอดทนอะไรนิดๆ

หน่อยๆ ก็มาอวดดีอวดเด่นว่าเราเป็นคนอดทน
ที่จริงยังไม่รู้ว่าตัวเองยังไม่ได้อดทนก็มากน้อย
ทั้งในโรงเรียนก็มักจะสอนกันแต่ว่า ทนลำบาก
ตรากตรำเจ็บใจ น้ำมันก็ยังไม่หมด ทนลำบาก
คือเมื่อทำการงานแล้วมันลำบาก หรือเจ็บไข้
มันลำบาก ทนตรากตรำน้ำมันก็ต้องทนความ
เจ็บปวด ทนไอ้ความหนาวความร้อนอะไรต่างๆ
ทนเจ็บใจเมื่อเขาด่าว่า ก็ทนได้ไม่โกรธ คนสบ
ประมาทก็ทนได้ไม่โกรธ นี่ก็เรียกว่าการอดทน
เป็นขั้นดี ถูกแล้ว

เมื่อลำบากเหน็ดเหนื่อยก็ทนได้ เมื่อ
เจ็บไข้ก็ทนได้ เมื่อถูกเขาสบประมาทก็ทนได้ แต่
ว่าการอดทนเพียงเท่านี้มันยังไม่เก่ง มันก็ต้อง
อดทนให้ถึงขนาดที่เรียกว่า การบีบคั้นของกิเลส
เราทนการบีบคั้นของกิเลสได้เป็นระยะยาวจึง
จะเรียกว่าอดทนที่แท้จริง คำว่า อธิวาสนขั้นดี
ถึงถึงการอดทนต่อการบีบคั้นของกิเลสทั้งนั้น

คุณคิดว่าจะเลิกสูบบุหรี่ มีสักจะแล้วก็มี
มี ทมะ บังคับตัวเองให้เลิก นี่พอเลิกเข้ามันเงียน
มันก็กระสับกระส่ายเหลือประมาณ นี่คือการบีบ
คั้นของกิเลส รู้จักก็ดี ถ้ากิเลสมันจะบังคับให้ไป
เลิก เลิกความตั้งใจไปสูบบุหรี่กันใหม่ หรือว่าจะ
ไม่ไปดูหนังบังคับตัวไม่ให้ไปดูหนัง ความอยาก
จะไปดูหนังนั่นคือกิเลส มันก็บีบคั้นให้ไปดูหนัง
ให้จนได้ ถ้าเราทนการบีบคั้นของกิเลสไม่ได้ เรา
ก็สูบบุหรี่อีก เราก็ไปดูหนังอีก หรือไปทำอะไรที่
เป็นอบายมุขอีก นี่ก็ว่าการบีบคั้นของกิเลส ไม่ใช่
เขา ไม่ใช่มีใครมาด่าว่า หรือไม่ใช่มีการเจ็บไข้เจ็บ
ปวด แดดเผาลมพัด มันเป็นเรื่องการบีบคั้นของ
กิเลสที่มีอยู่ในจิตใจ เราต้องทนได้ หรือว่าสู้กันได้
กับพญามารตัวนี้

คนเราทนไม่ได้ หรือว่าทนได้แต่ไม่เป็น
ระยะยาวนี้ก็เท่ากับทนไม่ได้ เพราะบางอย่าง

ต้องทนเป็นระยะยาว ฉะนั้นคนจะทำมาหากิน จะทำกิจกรรม ทำสวนอย่างนี้ก็ต้องทนระยะยาว กว่าสวนที่ทำมันจะให้ผล ถ้าทนไม่ได้มันก็เลิก ไปขโมยดีกว่า ไปคอร์ปชั่นดีกว่า ข้าราชการทน รอคอยไม่ได้ก็คอร์ปชั่นดีกว่า เรื่องทนไม่ได้นั่นแหละคือทำให้ไอ้ที่ตั้งต้นไว้ดีเหลือหมด ตั้งใจไว้ดีแล้วเดินมาตั้งครึ่งตั้งก่อนนี้ ถ้าไปเกิดทนไม่ได้ ตอนสุดท้ายนี้ก็ล้มละลายเหมือนกัน มันต้องทนกันได้ตลอดเรื่องตลอดราว ต้องการที่จะต้องทน

ที่นี้ขรราวาสนี่มันจะต้องตั้งตัวจนมีทรัพย์สิน มียศ มีไมตรีอย่างที่ว่าแล้ว มันยังต้องการระยะยาว กว่าจะมีทรัพย์สินมากพอ มีทรัพย์สินแล้ว กว่าจะมีเกียรติยศชื่อเสียงมากพอ และกว่าจะมีคนรักรอบด้านนี้มันก็ต้องทน ทนทำไป คนโบราณเขาสอนไว้อย่างที่เราไม่ยอม ไม่ค่อยจะเชื่อหรือดูถูก คือเขาพูดสั้นๆ ว่าอุตุสำหรับทำไป

เถอะเท่านั้น ก็เห็นว่าเป็นคำสอนที่เล็กๆ น้อยๆ คำสอนเด็กเล่น อุตส่าห์ทำไปเถอะมันดีเองแหละ ผมได้รับคำตักเตือนอย่างนี้จากคนเฒ่าคนแก่ กระทบจากพระมหาเถระที่รักใคร่เอ็นดูผม ท่านไม่เคยให้คำสั่งสอนอะไรมากไปกว่าประโยคสั้นๆ นี้ว่า อุตส่าห์ทำไปเถอะมันดีเองแหละ

นี่หมายความว่าเมื่อเรามีสวนโมกข์ใหม่ๆ กำลังเริ่มกิจการสวนโมกข์ คณะธรรมทานใหม่ๆ นี้ พระเถระผู้เฒ่าบางองค์คิดว่าผมอาจจะเลิกล้มความตั้งใจเพราะสู้ไม่ไหว อุตส่าห์เตือนกันแต่เพียงเท่านั้น นี่ผมก็เอามาเตือนพวกคุณอีกว่า อุตส่าห์ทำไปเถอะมันดีเองแหละ มีแต่คุณทนไม่ได้ ทำไปเถอะนี้มันทนไม่ได้ มันจะเอาเดี๋ยวนี้ มันจะเอาเร็วๆ มันจะเอาเอร็ดอร่อยในทางวัตถุทางเนื้อ ทางหนัง ไม่เอาอุดมคติเสียแล้ว ก็ไม่มีการอดทนในระยะยาว

ฉะนั้นจะต้องรู้จักอบรมจิตใจอีก ไม่มีอะไร อบรมจิตใจให้มันทนได้ เมื่อเราอบรมจิตใจให้บังคับตัวเองได้ และอบรมจิตใจให้มันทนได้ ทนไปถ้าทนได้ ก็มีเคล็ดอยู่ว่า ให้รู้สึกสนุกในการทนกันเสียบ้าง คือว่าดึงเอาความเคารพนับถือตัวเองเข้ามาช่วย ว่าพอเราทำอะไรในลักษณะที่เราเห็นว่ามันถูกต้อง เราควรจะมีคามอึดอิมใจว่าเราก็มีอะไรดี และเราเคารพตัวเองได้ว่ามีอะไรดี อันนี้มันจะช่วยให้ทนได้ หรือให้มันอึดได้ หรือให้มันสนุกในการทน ไม่ใช่เราจะไปยินดีปรีดาพอใจต่อเมื่อได้ลาภ ได้ยศ ได้ชื่อเสียง ได้อะไรต่างๆ เหล่านั้น นั่นจะทำให้ทนไม่ได้ เราจะต้องยินดีเมื่อได้ทำ เมื่อได้ทน เมื่อได้ลงมือทำและได้ทน ได้ออดทนอยู่นี้เราจะยินดีจะพอใจว่าเป็นการได้ที่ดี แล้วก็นับถือตัวเอง เคารพตัวเอง ยกมือไหว้ตัวเองว่ามันอุตสาห์ทำ

มาได้ถึงขนาดนี้เชียวนะ ในการอดกลั้นอดทน หรืออะไรก็ตาม

นี่ผมพูดนี้ก็เพื่อให้คุณไปทบทวน ทดสอบว่าคุณเคยทำกันอย่างไรรีเปลา ที่แล้ว มาแต่หลัง ถ้าไม่เคยทำก็จะต้องเตรียมตัวที่จะ ทำแล้ว เพราะว่าต่อไปนี่มันต้องออกไปเผชิญ โลกให้ดีกว่าที่ที่แล้วมา มีเหตุการณ์บังคับหลาย อย่างและโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือว่า ไอ้สังคมเขา จะไม่ให้อภัยแก่เราแล้วถ้าเราไปทำผิดทำพลาด เพราะเราได้บวชแล้ว เขาถือว่าคนบวชแล้วรู้ แล้ว ทำอะไรผิดไม่ได้แล้ว ไม่เหมือนเมื่อก่อน ยังไม่ได้บวชได้เรียนทำอะไรผิดบ้างก็ไม่ค่อยจะ ถือสาอะไร แต่นี่บวชเรียนแล้วสึกออกไปทำผิด อะไรก็ไม่ยอมแล้ว จะชี้หน้าว่าบวชเสียผ้าเหลือง แล้ว นั่นแหละเตรียมตัวให้ดีที่จะมีความจริงใจ มีการบังคับตัวเอง มีความอดทน ให้เขาเห็นว่า

มันประกอบอยู่ด้วยคุณธรรมเหล่านี้จริงๆ เขา
จะยกมือสาธุการว่าไม่เสียทีที่ได้บวช

ที่นี้อันสุดท้าย จาคะ -บริจาค นี้ใช้กับ
สิ่งของก็ได้ ข้าวของเงินทองอะไรก็ตามที่เป็น
วัตถุ บริจาคออกไป นี่ก็บริจาคความรู้สึกราคานึก
นิสสัยสันดานเลวๆ ออกไป ก็ต้องบริจาคออกไป
ถ้ามันมีอะไรเป็นความเลวอยู่ในตัวต้องบริจาค
ออกไป นิสสัยเลวๆ สันดานเลวๆ ที่เพิ่งมาจับได้
เดี๋ยวนี้ว่า อ้าว นี่มันนิสสัยเลวนี่หว่า ก็ต้องบริจาค
ออกไป นี่เรียกบริจาคไอ้สิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ใช่
วัตถุ ละเว้นความชั่วนี้ก็เรียกว่าบริจาคความชั่ว
ออกไป ละเว้นนิสสัยสันดานที่เคยประพฤติกเลวๆ
เช่นสุบบุหรีนี้ นิสสัยนี้เลว อ้าว บริจาคออกไป
ไม่ใช่เอาบุหรีไปเที่ยวแจกคนอื่นนะ ไม่ใช่อย่าง
นั้น เรียกว่าจะละการสุบบุหรี ทิงบุหรี สละบุหรี

ที่นี้ จาคะ หรือบริจาคนี้จึงใช้ได้เป็น
ความหมายรวมๆ กันว่า บริจาคสิ่งที่ไม่ควรเอา
ไว้ คำแปลที่ดีที่สุดของคำๆ นี้คือบริจาคสิ่งที่ไม่
ควรจะมีอยู่หรือเอาไว้ เงินส่วนนี้ถ้าไม่บริจาค
ออกไป มันจะทำให้คนนั้นเลวลงมาก คือเป็น
คนขี้เหนียวเป็นคนเห็นแก่ตัวจัด เมื่อเหตุการณ์
มันอยู่ในสถานะที่ควรช่วยเหลือกันด้วยเงิน ด้วย
ของ ด้วยแรงอะไรก็ตาม คนนี้มันยังไม่ช่วย มัน
ยังไม่บริจาค ดังนั้นเราถือว่าไอ้เงินส่วนนี้คือเงิน
ที่เอาไว้ไม่ได้ คือเงินที่ต้องบริจาค ถ้าซื้เงินเอาไว้
เราจะเป็นคนเลว คือขี้เหนียวเกินไป เห็นแก่ตัว
เกินไป ฉะนั้นเราจึงบริจาคเงินนี้ให้คนขอทาน
บ้าง ให้การกุศลที่สูงขึ้นไปตามลำดับๆ ในเมื่อ
ควรจะบริจาค ให้ถือว่าเงินนั้นเอาไว้ไม่ได้ ถ้า
ซื้เงินเอาไว้มันทำให้เราเลว ให้เป็นคนเห็นแก่ตัว
ก็บริจาคมันออกไป คือบริจาคเงินนั้น

ที่นี้ดูให้ตีบริจาคนั้นไม่ใช่บริจาค
แต่เงิน มันบริจาคความเห็นแก่ตัว บริจาคความ
ตระหนี่ชี้เหนียวออกไปด้วย นั่นคือบริจาคข้าง
ใน บริจาคข้างนอกคือเงินหรือของ ให้สุนัขกิน
ให้แมวกินอะไรก็ตามใจ มันบริจาคของข้างนอก
ที่นี้ข้างในก็คือบริจาคความเห็นแก่ตัว จนไม่ให้
ใครกิน จนไม่เอ็นดูเมตตาปราณีใครเสียเลยนี่
มันเลวมาก ก็เลยบริจาคความเห็นแก่ตัว ความ
ชี้เหนียวออกไปด้วย นี่มันก็เรียกว่าเนืองกัน

ที่นี้ที่มันยังมีอีกไกลไปกว่านั้นก็คือน่า
นินสัยเลวๆ สันดานเลวๆ นี้ จะต้องตั้งปณิธานที่
จะละมัน ยกตัวอย่างมาแล้ว แล้วๆ เล่าๆ เช่น
การสือบุหรีไ้เรื่องนี้มันเป็นเรื่องไม่มีประโยชน์
ชิงเอาไว้ทำให้เราเลวลง เป็นคนไม่มี ไม่มีทมะ
ไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เพราะฉะนั้นก็เห็น
อยู่ว่า บุหรีมันไม่มีประโยชน์แล้วทำไมเราต้อง

ไปเป็นทาสมัน จนต้องไปซื้อหามาสูบแล้วเป็น
ทาสมัน ทำอย่างนั้นมันเป็นคนไม่รู้จักผิดชอบชั่ว
ดี ไม่รู้จักถูก ไม่รู้จักผิด ฉะนั้นสันดานหรือนิสัย
อันนี้ต้องละออกไป แม้ว่าจะเคยสูบบุหรี่มาแล้ว
ตั้งสิบปี ยี่สิบปี

นี่เขาเรียกว่าบริจาคนิสัยที่ควรบริจาค
ออกไปเสียจากจิตใจ อย่าเอาไว้ในจิตใจ จริต
หรือนิสัยที่เลวนั้น สันดานที่เลวนั้นจะต้องสละ
ออกไป ต้องมีการไขออกระบายออกอย่างนี้อยู่
เรื่อยๆ ไป เราจึงจะรักษาหลักต่างๆ ไว้ได้ ไม
นั้นจะมีความกดดันมากจนเรียกว่าทน ทนไม่
ไหว จริตใจอยู่ไม่ไหว บังคับตัวเองไม่ไหว อดกลั้น
ทนไม่ไหวเพราะมันมีความกดดันในส่วนนิสัย
สันดานมันมากเกินไป ช่วยแก้ไขมันทุกอย่างทุก
ทางเป็นการระบายออกไป ระบายออกไปเล็กๆ
น้อยๆ ทุกๆ วิธีทางที่มันจะระบายไ้ความชั่ว

หรือนิสัยเลวออกไปได้ ถ้านั้นอย่า อย่าเห็นเป็น
ของเล็กน้อยในการที่จะสงบจิตสงบใจให้พระ
สวดมนต์ภาวนาเข้าๆ เย็นๆ ก่อนนอนอะไรกัน
บ้าง มันก็เป็นเครื่องช่วย ระบายนิสัยเลวๆ ออก
ไป แล้วก็สร้าง หิริ โอตตัปปะ ขึ้นมา

นี่คุณคิดว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องพ้น
สมัยแล้ว เป็นเรื่องของคนโง่เง่า หรือเป็นเรื่อง
ของปุ่ย่าตายายที่พ้นสมัยแล้ว ในการที่จะมา
ให้พระสวดมนต์บ้าง เข้าๆ เย็นๆ หรือมานั่งนึก
รำพึงถึงสังขาร อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาบ้าง อย่า
เข้าใจผิดว่านี่มันไม่มีประโยชน์หรือพ้นสมัยแล้ว
หรือว่ามันไม่เกี่ยวกับเรา เพราะว่ามันแหละคือ
ไอ้รู้เล็กๆ ที่จะเปิดไขระบายไอ้นิสัยสันดานเลวๆ
ออกไปเรื่อยๆ ทีละเล็กทีละน้อยมันจะได้มีเหลือ
ความกตตันน้อย แล้วเราจะทนได้ ไอ้เรื่องที่เรา
จะต้องทนนี้มันจะทนได้

ทีนี้คำว่า จาคะ บริจาคสิ่งที่ไม่ควรมี
อยู่ในตนออกไปเสียจากตนนี้มีความหมายกว้าง
มาก นับตั้งแต่ให้เงิน ให้ของ ช่วยเหลือผู้อื่น จน
กระทั่งให้อิสรภาพเห็นแก่ตัวทุกชนิด สละความ
เห็นแก่ตัวทุกชนิด ความโง่ ความเขลา ความหลง
ความมัวเมาต่างๆ นี้ต้องสละออกไป นี้ จาคะ
คำนี้มันกว้างอย่างนี้ ไม่ใช่เพียงแต่จะให้ของ ให้
นั่นให้นี่แก่กัน แล้วจะเป็นจาคะขึ้นมา นั่นมัน
เป็นเรื่องค้าขาย เอาเงินไปซื้อความรักอย่างนี้มัน
ไม่ใช่จาคะ เอาเงินไปจ้างเขามาเป็นพรรคพวก
ของเรานี้มันไม่ใช่จาคะ ไม่ใช่การให้ทาน เป็นการ
ลงทุนเพื่อผลกำไร แม้ที่สุดแต่จะไปทอดกฐิน ไป
ทำบุญให้ทานอย่างนั้นอย่างนี้เพื่อจะได้สวรรค์
วิมาน อย่างนี้ก็ไม่ใช่จาคะ เป็นการค้าขายเอา
กำไรเกินควร อย่างงมงาย บริจาคเงินทำบุญ
ออกไปจริงแต่มันไม่ล้างความตระหนี่ มันไม่ล้าง

ความเห็นแก่ตัว เพราะมันหวังว่าจะได้สวรรค์
วิมานอะไรเป็นกำไรมหาศาล นี่มันไม่ละความ
เห็นแก่ตัว ไม่ละความตระหนี่อย่างนี้ มันได้เป็น
จาละ แล้วก็ทำบุญนี้ออกไปนี้เพื่อผู้อื่น จะไป
ทอดกฐินหรือจะไปทำอะไรก็ตาม

สิ่งที่บริจาคไปนั้นขอให้มันเป็นไป เป็น
ประโยชน์แก่ผู้อื่นเถอะ เราจะไม่ยอมรับเอาอะไร
เลย ก็แล้วนี้เราจะได้มากที่สุด คือได้ทำลาย
ความเห็นแก่ตัว ไม่เอาอะไรเลยนั้นได้มากที่สุด
คำพูดนี้ฉลาดเกินไปกว่าที่คนสมัยนี้จะเข้าใจได้
เพราะว่าคนสมัยนี้มันมัวเมาแต่จะเอาแต่ได้ทาง
วัตถุ คนโบราณเขาพูดว่า ใ้อไม่เอาอะไรเลยนั้น
แหละจะได้ จะได้หมด เพราะว่าเมื่อเราไม่เอา
อะไรเลยหมายความว่าเราไม่เห็นแก่ตัว เราก็ได้
ธรรมะสูงสุดคือความไม่เห็นแก่ตัว ถ้าบริจาค
สิ่งของอะไรออกไปก็ขอให้มันเป็นประโยชน์แก่ผู้

อื่นเถอะ อย่างานี้ก็ถึงเรา อย่างมาเกี่ยวกับเราเลย
บริจาคไป

สมมติว่าไปทอดกฐินนี้ ให้เงินนั้นมัน
ไปเป็นประโยชน์แก่การสร้างวัดสร้างวา สร้าง
การศึกษา สร้างหมู่คณะสงฆ์ที่ดี มีศาสนาเป็นที่
พึ่งอยู่ในโลก ให้สัตว์โลกทั้งหลายมีความสุขเกิด
เราอย่างนี้ก็เอาอะไร นั่นแหละจะได้มากและได้
สูงสุด คงเป็น จาคะ ที่แท้จริงในที่นี้ คือมันสละ
ออกไปจริงๆ ไม่ใช่ลงทุนค้าหากำไรเกินควร

ฉะนั้น จาคะ ที่แท้ก็ต้องสละไอ้ความ
รู้สึกเลวๆ นี้ไป เลวๆ สันดานเลวๆ โดยเฉพาะ
ความเห็นแก่ตัวนั้นต้องสละออกไป ก็ทำทุกอย่าง
ทุกทางที่จะทำลายความเห็นแก่ตัว เมื่อชี้แจง
ก็ขยันเสีย มันจะทำลายความเห็นแก่ตัว เมื่อมัน
จะไปเที่ยวสนุกสนานอบายมุขก็หยุดเสียเพื่อ
ทำลายความเห็นแก่ตัว ไหว้พระสวดมนต์เพื่อ

ทำลายความเห็นแก่ตัวเพราะว่ามันขี้เกียจ ไม่
อยากทำ มันจะทำเพื่อทำลายความเห็นแก่ตัว
จะทำได้แต่ในทางที่ตรงกันข้ามต่อความเห็น
แก่ตัว อะไรเป็นความเห็นแก่ตัวเราจะทำอย่าง
ทางตรงกันข้ามเรื่อย อย่างประชดมันเลย นี่จึง
จะเป็นจาคะในที่นี้

นี่เราพูดกันถึง ฆราวาสธรรม ๔ ข้อ
ในฐานะที่เป็นตัวธรรมะบริสุทธิ์ ก่อนๆ เวลา
มันมีจำกัด ให้เรารู้จักไอ้สิ่งทั้ง ๔ นี้อย่างถูก
ต้อง เกี่ยวข้องกับเราอย่างไร เป็นความสำเร็จ
หรือความล้มเหลวอย่างไรเสียก่อน แล้วเราจึง
จะศึกษาให้มันจำกัดเข้าไป ลงไป ที่เรียกกันว่า
ประยุกต์ แล้วเอาธรรมะนี้มาใช้ได้อย่างไร พูดกัน
ให้เห็นชัดยิ่งขึ้นไปอีก

ในที่นี้ก็ขอให้ทุกคนนี้จำคำพูด ๔ คำนี้
ของพระพุทธเจ้าไว้ว่า สัจจะ ทมะ ขันตี จาคะ

นี่เป็นธรรมะสำหรับฆราวาสโดยตรง ถ้าไม่เชื่อ ก็
จงไปถามสมณพราหมณ์ ครูบาอาจารย์เหล่าอื่น
ดูทีไร ยังมีธรรมะไหนอีกบ้างที่เหมาะสมสำหรับ
ฆราวาสยิ่งไปกว่าธรรมะ ๔ อย่างนี้ พระพุทธเจ้า
ท่านตรัสสอนอย่างนี้ เมื่อฆราวาสมีธรรมะ ๔ อย่างนี้
แล้วจะแก้ปัญหิต่างๆ ได้หมด สัจจะ ทมะ ขันติ
จาคะ เป็นพระเครื่องรางแขวนไว้ที่คอ ให้ที่คอ
ของเรามี สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ เป็นสัญลักษณ์
ที่แขวนไว้ มีความจริง และบังคับให้ได้ แล้วก็
ทนได้ แม้จะต้องทนในระยะยาว และก็ระบาย
ความกดดันต่างๆ ออกอยู่เสมอ ทนได้ เรียกว่า
ฆราวาสธรรม ๔ อย่าง เจาะจงไว้สำหรับฆราวาส
โดยเฉพาะอย่างนี้ เราจะได้พูดกันถึงที่ใช้เป็น
เครื่องมืออย่างไรโดยละเอียดในวันต่อไป
นี้ก็หมดเวลาสำหรับวันนี้.

ฆราวาสธรรม แปลว่า ธรรมสำหรับฆราวาส
ที่นี้ชื่อบอกชัดอยู่แล้วว่าจำเป็นแก่ฆราวาส

ไปจัดไว้เฉพาะสำหรับฆราวาส
ในความหมายอันหนึ่งระดับหนึ่ง

มีอยู่ ๔ ข้อ คือ

สัจจะ - ความจริงใจ

ทมะ - การบังคับตัวเอง

ขันติ - ความอดกลั้นอดทน

จาคะ - สละสิ่งที่จะต้องสละ

สมทบพิมพ์ ๘ บาท

